

den nuvarande Humlegårdsbyggnaden. Bibliotekarien, en ståtlig man med vyggt vitt skägg och långt vitt hår, var en stor kännare av svenska medeltidsskrifter och som sagt, han samlade uppgifter till släktet Klemmings historia. Den skrevs sedermera av Gösta Klemmings farbror, Sven Klemming.

□ Nybyggd idealvillan

Familjen Klemming har inte bott i Sävsjö mer än ett par månader. Inflyttningen i den nya villan blev klar precis lagom före den stora köldknäppen, ditills hade den övriga familjen, hustru Britt och sex barn mellan 3 år och 17, bott i sommarstugan i Tjust. Husets läge är helt enligt familjens önskemål — en bra bit från centrum, med storskog in på knutarna och ostört av grannar. Alldeles bakom huset finns en fin skidbacke, och harar och rådjur är inte rädda för att ta vägen över tomt. Villan är stor — antalet rum står i förhållande till antalet barn!

Både direktör och fru Klemming är intresserade av antikviteter — hela hemmet är ett synligt bevis på den saken. Inte en enda ny sak inom synhåll, det skulle i så fall vara i köket, som har alla tänkbara moderna finesser. Den verkliga dyrgripen är ett ostindiskt skåp från 1700-talet, helt bevarat i original. Svart utanpå med kinesiska motiv i guld, inuti rödmålade skåp- och hyllorna klädda med rött tyg. Det är originaltyget som sitter kvar! I skåpet står andra rariteter, Gösta Klemming samlar bla på gammalt glas. Utländskt och svenskt gammalt samsas om utrymmet i det här hemmet, det svenska tar väl överhand, åtminstone när det gäller musikaliska attribut.

□ Ende hummelspelaren

Under medeltiden fanns ett instrument i Småland som förr hette långspel eller långharpa men sedermera fick det tyska namnet hummel. Gösta Klemming har låtit bygga tre hum-

lar, bl.a. av den kände instrumentbyggaren Teodor Gustafsson i Vimmerby, och är den ende i landet som kan traktera det gamla instrumentet. 1951 väcktes direktör Klemmings intresse för instrumentet. Under ett besök i Växjö museum, på jakt efter uppteckningar som han behövde, fick han se den gamla hummel som museet har. Mer behövdes inte för att Gösta Klemming skulle gripa sig verket an med sedvanlig energi, han var fast besluten att ta reda på hur instrumentet en gång användes. Det tog honom fyra år att lista ut hur hummeln skulle stämmas, hur man spelade, och inte förrän i somras löste han hemligheten med mollspel. Nu kan han det också. Hummelspelet har lett till olika framträdanden — på Kristi Himmelfärdsdag i somras tex spelade Gösta Klemming hummel vid Smålandsstugan i Slottsskogen i Göteborg. TV-spel har det också blivit — men för att vara ett TV-framträdande var det någon gammal gubbe som kan originellt eftersom Gösta Klemming inte syntes i rutan! Men hördes desto bättre, hans hummelspel gick som en röd tråd genom ett program om valloner. En skådespelare rörde tysta strängar framför kameran, direktör Klemming satt i kulisserna och lät hummelns spröda klanger ljuda.

□ Rikt musikarv

Musikintresset har Gösta Klemming ärvt från två håll. Farmodern Amanda Agren var opera-sångerska och en av initiativtagarna till Musikföreningen i Stockholm, som lever än. Inte musikaliskt men genom att var-skrivna noter med menuetter och je är dela ut stipendier till kompositörer och musiker. Folkmusikintresset kom främst genom mormodern som växt upp i Trollhättan, där hennes far var slussbyggmästare. Han blev senare chef för Trollhätte kanalbolag. Mormodern hörde och lärde tidigt slussarbetarnas visor och låtar, och Gösta Klemming minns väl hur han redan som 12-åring brukade lyssna till mormodern

Text: Hall Foto: Bols

när hon spelade sina västgötpolskor på piano.

Musikalisk utöver det vanliga var även hans mamma, romansångerska till professionen. Mandis Agren gav konserter med bl. a. Wilhelm Stenhammar och Wilhelm Peterson-Berger. Hon tog lektioner av Nina Grieg och ackompanjerades under dessa av Edvard som brukade göra anteckningar i nothäftena hur han ville ha det! Mandis Agrens klippbok är ett stycke musikhistoria — Sindingens namnteckning hittas man också där bland personliga hälsningar.

□ Bildade Smålands spelmansförbund

Gösta Klemming kom undan för undan i kontakt med landets folkmusikerörelse, som han de senaste åren ägnat mycket tid och kraft för att säkra det småländskom mi ko" ljud ropen för i ska folkmusikeravet. Han märkte på 1940-talet att vid de stora riksstämmorna var sällan eller aldrig hans eget barndomslandskap Småland representerat. När han 1947 kom till Ankarströms Bruk satte han igång en inventering av de spelmän och folkmusikkvänner som möjligtvis gick att spåra upp i landskapet och sände på senhösten ut ett uppdrag som ledde till att Smålands spelmansförbund bildades den 19 juni 1948. Nässjö Spelmanslag hade föreslagit hembygdsföreningen att vid dennas fest ord-

ret gick ut ur kyrkan efter vigseln. Då gick fiol- och klarinettspelarna med trumslagare i täten. Marschmelodin är inte unik, den spelades i varianter på olika håll i Småland. Det unika är att man använde trummor. Dessa var annars förbjudna i alla socknar i landet utom i Värends-socknar!

En av förbundets främsta uppgifter är att leta reda på och uppteckna gamla låtar och detta har Gösta Klemming gjort sedan mitten av 40-talet. Han har rest kring i bygderna och spårat gamla spelmän eller sådana som kunde tänkas ha någon muntlig tradition att föra vidare. Ett verkligt detektivarbete bara att få tag i "kandidater", att sedan närma sig dem och få dem att be-

rätta hade sina sidor. Spelmän är i regel stora individualister, svåra att komma in på livet. Man kan aldrig komma till en bygd och fråga om den har någon spelman, då blir svaret alltid nej. Men om man frågar om det finns ett TV-framträdande var det någon gammal gubbe som kan spela fiol — jodå, det finns det! Men om man frågar om det finns några få kontakter i början blev det efterhand fler och fler — inventeringen är inte slut än... Det första tryckta resultatet av det här arbetet ute i bygderna kom i somras, då Smålands spelmansförbund gav ut ett häfte med 50 småländska låtar, nertecknade och arrangerade av Gösta Klemming och med kommentarer till varje låt. Intressant har varit att kunna bevisa att smålänningarna dansade både menuetter och kadrijl, en del forskning har bevisat; gamla handskrivna noter med menuetter och kadrijljer som framför allt dansades i norra Kalmar län.

□ Nytt liv i slängpolskan

En annan och viktig sida av förbundets verksamhet är att hålla den gamla folkmusiken levande. Det gör man bl. a. genom arbetet i de lokala spelmanslagen — Varend, Njudung och Tjust t. ex. har livaktiga spelemän, som liksom för spelar vid bröllop och andra begivenheter i bygden. Varje år samlas Småland alla spelmän, c:a 100 vid det här laget, till spelmansstämma där man framför ett repeterat program. Nya krafter tillförs förbundet efterhand och det är glädjande att märka att även ungdomen vill vara med. En bidragande orsak är säkert att man kommit ifrån gnisselspelet! Nu filas fiolerna samstämde och välljudande och de gamla slängpolskorna och brudmarscherna och gånglåtarna lever upp på nytt.

Småland har ett fint folkmusikerav att förvalta, vi kan gott tävla med dalmasarna som hittills haft "patent" på det mesta i folkloreväg. T. o. m. lockrop och vallhornslåtar har fina traditioner i vårt landskap! Hornblåsningen hörde ihop med vallskogs-kulturen och den förekom inte bara i Dalarna. Helena Klemming, dotter nummer tre, brukar sjunga visor och lockrop när pappa håller föredrag i sitt näste åren ägnat mycket tid och kraft för att säkra det småländskom mi ko" ljud ropen för i ska folkmusikeravet. Han märkte på 1940-talet att vid de stora riksstämmorna var sällan eller aldrig hans eget barndomslandskap Småland representerat. När han 1947 kom till Ankarströms Bruk satte han igång en inventering av de spelmän och folkmusikkvänner som möjligtvis gick att spåra upp i landskapet och sände på senhösten ut ett uppdrag som ledde till att Smålands spelmansförbund bildades den 19 juni 1948. Nässjö Spelmanslag hade föreslagit hembygdsföreningen att vid dennas fest ord-

ret gick ut ur kyrkan efter vigseln. Då gick fiol- och klarinettspelarna med trumslagare i täten. Marschmelodin är inte unik, den spelades i varianter på olika håll i Småland. Det unika är att man använde trummor. Dessa var annars förbjudna i alla socknar i landet utom i Värends-socknar!

□ Spelar, forskar — och diktar

Så kan man följa sedvänjor och låtar långt tillbaka i tiden — att föra fram det gamla i dag-ljuset till en ny levande spelmanskultur i Småland — det har varit och är Gösta Klemmings stora intresse.

Hur han dessutom hinner allt annat är en gåta. Ett dikthäfte "Källsprång" visar just en annan sida av hans mångsidiga begåvning. Dikten "Nyår" i häftet får stå som slutvinjett:

Att taga lärdom: "det är som Herren gav men slita bort var tagg som satt sig fast i agg och fri och viljestark besä en nyplöjd mark Det kan bli den som helt har bytt det gamla året mot ett nytt och odmjukt tänkt att den som sår kan själv få skörda gott nytår"

Folklåt 'räddas' i Sävsjö

DALARNA ska inte ha patent på allmogetraditioner, tycker civilingenjören, direktören och folkmusikern Gösta Klemming i Sävsjö. Han är smålänning och har sedan många år intresserat sig för landskapets folkmusik — vilket bl. a. resulterat i att Smålands spelmansförbund bildats och ett häfte småländska låtar kommit ut i tryck, upptecknade och arrangerade av Klemming, förbundets ordförande. Han är också landets ende hummelspelare, ett instrument, som var vanligt i Småland under medeltiden. Nedan trakterar han en hummel medan sonen Magnus lyssnar.

Klemmings arbete att bevara och föra vidare spelmansarvet placeras honom bland bygdens kulturprofiler — ni kan läsa om honom på sid. 4!

Katr. Kur. 17.2.1966

★ Produktiv upptecknare

Tonsättaren och författaren Gunnar Turesson har upptecknat mer än 2.000 versrader gamla vackra vaggvisemelodier från Värmland, vilka han nu ämnar ge ut i form av en fjärde del av värmländska kulturtraditioner, kallad Vaggvisor. För första gången kommer här att redogöras för hur den äldsta sångundervisningen tillgick, långt före den tid det fanns skolor i vårt land. Detta område är hittills endast obetydligt bearbetat trots dess centrala betydelse för värmländsk folkkultur och lynes-art.

Det kom tre personer till konsert i Grän

Hur är det egentligen med musikintresset i Gränna? I fredags hade Rikskonserter arrangerat en sk förrädrkonsert i Ribbaskolans matsal, och två norska musiker skulle bjuda på norsk "folkemusikk". Den fick dock inställas på grund av att det inte kom någon publik. När tiden var inne för att konserten skulle börja fanns det tre personer i salen. Det var dels föräldraföreningens ordförande och två representanter för skolstyrelsen. Den kvinnliga ledamoten fick företa representera såväl elevföräldrarna som den nybildade musikföreningen, i vilken hon är medlem. Lärarkåren var inte heller representerad, men det kan ju förklararar med att samma konsert gavs på lördagsmorgonen för ele mellanstadiet. Det var all lönt att plocka fram näv bockhornet och Hardangerfi att spela för tre personer, så na återvände till sitt hotell tre gick var och en hem till har som nämnts bildat en mening där ganska många "tresserade" antecknat sig so lemman. Någon av dessa utö tidigare omnämnda damen, b haft tid att gå till Ribbask att lyssna på de norska m och bl a visat Rikskonserter sentant, som också var när att det verkligen finns ett tresse i staden. Musikförenit sannolikt en stor mission att i